

გოჩა ჯაფარიძის გამოსათხოვარი

მარიამ ჩხარტიშვილი

„ჩემო ძვირფასო, ძალიან ძვირფასო მეგობარო და კოლეგავ!“

ასე იწყება მიმდინარე წელს გოჩა ჯაფარიძის ფეისბუქის გვერდზე დადებული ჩემი მილოცვა მისი დაბადების დღის გამო. მე მას ჯანმრთელობას და დღეგრძელობას ვუსურვებდი. სამწუხაროდ, ეს სურვილი სურვილად დარჩა: სულ რამდენიმე თვეში გოჩა ჯაფარიძე – თვალსაჩინო ქართველი ისტორიკოსი – გარდაიცვალა. ის კაცობრიობის ახალ და სასტიკ გამოწვევას – კოვიდ-19 ემსხვერპლა.

მე მას ჩემ მეგობრად ვთვლიდი მიუხედავად იმისა, რომ ჩვენ არ ვყოფილვართ არც თანაკლასელები, არც თანაკურსელები, არც სამეცნიერო პროექტები გვიკეთებია ერთად. გასული საუკუნის მიწურულიდან უბრალოდ სისტემატურად ვხდებოდით სხვადასხვა სამეცნიერო ფორუმებზე და ჩემში დიდი სიმპათიას აღძრავდა იგი თავისი საოცარი ერუდიციის გამო. 2006 წლიდან კი, როცა მე თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორის თანამდებობა დავიკავე და ჩვენ თანამშრომლები გავხდით, უკვე გაცილებით უფრო ხშირად გვინევდა ერთად ყოფნა და ფაკულტეტის წინაშე მდგარი აკადემიური საკითხების გადასაჭრელად ერთობლივი საქმიანობა.

ამ დროიდან მე უკვე მის აშკარა თანადგომას ვგრძნობდი. ეს კი იმხანად განსაკუთრებით საჭირო იყო ჩემთვის, რადგან სრულიად მოულოდნელად ფაკულტეტის პროფესორთა ერთი ნაწილის მხრიდან აგრესიის ობიექტი აღმოვჩნდი. ეს ის ნაწილი იყო, რომელიც ეწინააღმდეგებოდა ხელისუფლების პოლიტიკას განათლების სფეროში და ამ პოლიტიკის კონტექსტში განიხილავდა ჩემს უნივერსიტეტში ყოფნას. ეს კოლეგები ყოველგვარი უღირსი ხერხებით ცდილობდნენ „ეჩვენებინათ“, რომ არ ვიმსახურებდი პროფესორობას, როგორც „უცხო“ და „არაუნივერსიტეტელი“, მიუხედავად იმისა, რომ მე უნივერსიტეტი დავამთავრე და სადოქტორო დისერტაციაც აქ დავიცავი და მშობლების თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორები იყვნენ და არც „უნივერსიტეტელებზე“ ნაკლები სამეცნიერო ბიოგრაფია არ მქონდა. ეს უცნაური, აკადემიური სივრცისათვის სრულიად შეუფერებელი, ვითარება გრძელდებოდა წლების მანძილზე. გოჩა ჯაფარიძე, ცხადია, ის პიროვნება არ გახლდათ, ამაში მონაწილეობა მიეღო. ის დიდი ტაქტით მხარს მიჭერდა და მამხნევებდა. თუნდაც იმით, მაგალითად, რომ არ დააკლდებოდა ფაკულტეტზე ჩემ მიერ ორგანიზებულ არცერთ სამეცნიერო კონფერენციას თუ ჩემი რედაქტორობით გამოშვებული ჟურნალის პრეზენტაციას. თავის ავტორიტეტულ პოზიციას საჯაროდ დააფიქსირებდა და ამით ღონისძიებას წონას შესძენდა. არაერთი სხვაგვარი

თანადგომაც მახსოვს მისგან. ზოგი ფაქტის შესახებ მხოლოდ წლების შემდგომ შევიტყვე.

ძალიან გულისხმიერი იყო. არასოდეს ავიწყდებოდა ჩემთვის საკუთარი წიგნების ჩუქება. და მაინც დროდადრო გადაამოწმებდა: ესა და ეს წიგნი ხომ გაჩუქე, ხომ გაქვსო.

თურაიმე ღონისძიებაზე ერთად მოგვინევდა ყოფნა და ცოტა მოგვიანებით უნდა წამოვსულიყავით, აუცილებლად დაინტერესდებოდა: შენ ვის მიყავხარო.

აი, ასეთი იყო: რაღაცნაირად სხვანაირად ყურადღებიანი. ამ აჩქარებულ დროში უკვე, სამ-წახაროდ, ძნელია ამგვარი ადამიანის პოვნა. მას ახასიათებდა დიდი პროფესიული პასუხისმგებლობა: რუდუნებით, ნელა მუშაობდა. ძალიან აღიზიანებდა საქმისადმი ზერელე დამოკიდებულება. თავად ერთი სტატიის წერას ზოგჯერ მრავალ წელს ანდომებდა. ძალიან უკვირდა, თუ რომელიმე მკვლევარი საკითხზე არსებულ სამეცნიერო ლიტერატურას სრულყოფილად იცნობდა.

რამდენიმე წლის წინ „ქართული წყაროთმცოდნეობის“ ახალი ნომრის პრეზენტაციის დროს ჩვეულებისამებრ სიტყვით გამოვიდა. აქებდა ჟურნალს. მე იქვე ვუთხარი: თუ ასეთი საქებადია ჩვენი ჟურნალი, ერთი სტატია ჩვენთვისაც დაწერე, აქ მინდა დავბეჭდოთ-მეთქი. მომიბრუნდა და სევდიანად მითხრა: ნეკროლოგს დაბეჭდავო. მე გავეკავრდი, აბა, რად გინდა-მეთქი, ასეთი საუბარი. მაშინ ჯანმრთელობას იმგვარი პრობლემები არ ჰქონდა (ყოველ შემთხვევაში არ ეტყობოდა), როგორც ბოლო პერიოდში და ამიტომ ნათქვამმა გამაკვირვა.

სამწუხაროდ, მართლაც, ასე გამოვიდა, ძვირფასო მეგობარო! შენი სტატიის მაგიერ, შენს გამოსათხოვარს ვბეჭდავო.

ძალიან მტკივნეულია ეს ჩემთვის ... ნათელში იყავი!

* * *

ჩვენი ჟურნალის ეს ნომერი უკვე წარმოებაში იყო, როცა რედკოლეგიაში ეს სამწუხარო ფაქტი შევიტყვეთ. აღნიშნული არის მიზეზი იმისა, რომ ღვანლმოსილი მეცნიერის შემოქმედების დეტალური ანალიზის შემცველი ნეკროლოგის მომზადება ვერ მოხერხდა. ამიტომ ამ მოკლე გამოსათხოვარი წერილის ჩართვა გადავწყვიტე და ამის დამატებით ვბეჭდავ მის ფეისბუქ-გვერდზე გამოქვეყნებულ სამძიმრის სტატუსებსა და კომენტარებს. საკმაოდ ბევრია ასეთი. ყველა, ცხადია, ქვემოთ წარმოდგენილი ვერ იქნება, მაგრამ რაც არის, კარგად წარმოაჩენს გოჩა ჯაფარიძის განუმეორებელ პიროვნებას, მის ავტორიტეტს სამეცნიერო წრეებში და იმ საყოველთაო სიყვარულს, რომელსაც მეგობრები, კოლეგები, სტუდენტები მის მიმართ ამჟღავნებენ. ეს კომენტარები საჯარო სივრცეში იყო განთავსებული. ამიტომაც გამოქვეყნების უფლება არავისთვის არ მითხოვია. ვიმედოვნებ, არავის არ დარჩება საწყენად, რომ ის თბილისი სიტყვები, რომლებიც გოჩა ჯაფარიძის მიმართ მისი გარდაცვალების შემდგომ თქვეს, შემორჩეს ამ ჟურნალის ფურცლებს, ჟურნალისა, რომლის ასეთი დიდი გულშემატკივარი იყო ან განსვენებული დიდი მკვლევარი. ამონარიდებს სტატუსებიდან და კომენტარებიდან წარმოვადგენ ყოველგვარი სისტემატიზების გარეშე, იმ რიგით, როგორითაც ისინი მე შემხვდა ფეისბუქზე.

გრიგოლ ბერაძე:

არ ვიცი, როგორ გამოვხატო სიტყვებით ჩემი და თქვენი განუზომელი მწუხარება... მოულოდნელად წავიდა ჩვენგან უკეთილშობილესი და უსაყვარლესი ადამიანი, დიდებული მამულიშვილი, უბრწყინვალესი ქართველი აღმოსავლეთმცოდნე ისტორიკოსი, ქართული აღმოსავლეთმცოდნეობის ჭეშმარიტი მშვენება და სიამაყე, პროფესორი გოჩა ჯაფარიძე. მარადიული და წარუშლელია სახელი და ღვანლი მისი.

ნანი გელოვანი:

ძალიან მიმძიმს ამ სიტყვების დანერა ჩემ დიდ მასწავლებელზე, მოამაგებზე და უფროს კოლეგაზე, ... გარდაიცვალა გოჩა ჯაფარიძე, ქართული აღმოსავლეთმცოდნეობის სკოლის თვალსაჩინო წარმომადგენელი, ფართო მასშტაბის მეცნიერი, საქართველოსა და ახლო აღმოსავლეთის ისტორიის საკვანძო პრობლემათა მკვლევარი, მნიშვნელოვანი მონოგრაფიებისა და 100-ზე მეტი სამეცნიერო სტატიის ავტორი, აღმოსავლეთმცოდნე-ისტორიკოსი, არაბისტი, ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი, ივ. ჯავახიშვილის სახ. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის აღმოსავლეთმცოდნეობის ინსტიტუტის ხელმძღვანელი, აღმოსავლეთმცოდნეობისა და ჰუმანიტარული ფაკულტეტების ყოფილი დეკანი, წლების მანძილზე აკად. გ. წერეთლის სახელობის აღმოსავლეთმცოდნეობის ინსტიტუტის თანამშრომელი და მახლობელი აღმოსავლეთის ისტორიის განყოფილების გამგე, 1998-2010 წლებში საქართველოს საელჩოს დესპანი ეგვიპტეში, საგანგებო და სრულუფლებიანი ელჩი ქუვეითსა და სპარსეთის ყურის ხუთ ქვეყანაში (საუდის არაბეთი, კატარი, ბაჰრეინი, ომანი, არაბთა გაერთიანებული საამიროები), საქართველოს საგანგებო და სრულუფლებიანი ელჩი ეგვიპტესა და სირიაში. ვემშვიდობებით ბატონ გოჩას, ღვანჯღმოსილ მეცნიერს, კოლეგას და ახალგაზრდა თაობების აღმზრდელსა და გზის მაჩვენებელს.

დარეჯან გარდავაძე:

რა უსახური და უფერული იქნებოდა სამყარო, ასეთი ადამიანები რომ არ არსებობდნენ! ... სიტბოს, სიკეთის, ცოდნის, სიყვარულის გამცემი ადამიანები, საოცრად ადვილად რომ იკვალავენ გზას ყველას გულებისკენ ... და აი, დასრულდა, ერთი დიდი, ნათელი ფურცელი დაიხურა ...

კახა კვაშილავა:

საშინელი ამბავი გავიგე. პროფესორი, ცნობილი აღმოსავლეთმცოდნე, ჩემი უფროსი და უძვირფასესი მეგობარი და უბრალოდ ძალიან დიდი ადამიანი, ბატონი გოჩა ჯაფარიძე გარდაიცვალა ... სიტყვები არ მყოფნის, რაღაც რომ დაწერო ... თითქოს მსოფლიო დაცარიელდა ...

ალექსანდრე მიქაბერიძე:

დღეს შევიტყვე ჩემი უფროსი და უძვირფასესი მეგობრის, შესანიშნავი აღმოსავლეთმცოდნეს, ბატონი გოჩა ჯაფარიძის გარდაიცვალების ამბავი ... სიტყვები არ მყოფნის, რომ გამოვხატო ჩემი მწუხარება ...

ანდრია თორელი:

ძალიან ცუდი და მძიმე ამბავი გავიგე. ... ძალიან მაგარი ქართველი, ერთ-ერთი დიდი

ისტორიკოსი და უბრალოდ – ძალიან კარგი ადამიანი – პროფესორი გოჩა ჯაფარიძე გარდაცვლილა. ... ვუსამძიმრებ ოჯახს და ახლობლებს ... ის პერიოდი, რა დროშიც ვირტუალურად, მაგრამ მაინც მქონდა მისი ცნობის პატივი, თბილად მოსაგონარი იქნება ჩემთვის უფალმა განუსვენოს ...

გიორგი არქანი:

მიფიქრია მის სამუდამოდ წასვლაზე, გამიანალიზებია, რომ ეს დღეც ოდესმე დადგებოდა, თუმცა ჯერ ნამდვილად არველოდი და ვერც იმას წარმოვიდგენდი, რომ ასე ძნელად შესაგუებელი იქნებოდა შეგირდისთვის ოსტატის გარდაცვალება.

როდესაც მასწავლებლის მიცვალების შესახებ იგებ, მწუხარებასთან ერთად, სინანულის გრძნობაც გეუფლება, სინანულის იმის შესახებ, რომ ბევრი შეკითხვის დასმა ვერ მოასწარი, ბევრი რამ დარჩა პასუხგაუცემელი. მაგრამ, საბოლოოდ ხვდები, რომ ჭეშმარიტი მასწავლებლის მისია ისაა, შემეცნებისკენ სწრაფვა და კეთილსინდისიერი შრომა შეგაყვაროს და შემდეგ შენით გაიკვალო გზა. ეს მისია ბატონმა გოჩამ შეასრულა.

ამ ყველაფრის გაცნობიერების შემდეგ, გადაუდებლად მომინდა, რომ ჩანაწერებისთვის ჩამეხედა, მასთან მიმოწერა გამეხსენებინა, ფოტოები ამომეჩექა. მომინდა დავრწმუნებულიყავი, რამე ხომ არ დაიკარგა, რაც მასთან მაკავშირებდა, უკვე სამუდამოდ ... „შორიდან ვნახე გოჩა ჯაფარიძე, რომელთანაც ურთიერთობა მომიწევს. ჯერ არ ვიცნობ, მაგრამ უკვე დიდი პატივისცემა მაქვს მისდამი ...“ – ჩამიწერია 2014 წლის 15 სექტემბერს, სტუდენტური ცხოვრების პირველ დღეს.

მაღევე ჩვენი პირველი შეხვედრა და საუბარიც შედგა. სემინარს ვესწრებოდი, მეორე თუ მესამე რიგში ვიჯექი და ვუსმენი, თუ როგორ ამოწმებდა პირველ რიგში მსხდომი პირველკურსელების ცოდნას. არ ვიცი საიდან სადაო, რატომღაც ეთიოპიაზე ჩამოვარდა საუბარი და რადგანაც აფრიკის ისტორია ყოველთვის მიზიდავდა, საუბარში ჩართვა გავბედე და ერთი-ორი საინტერესო ფაქტი შევაშველე. საუბრის მომენტში ვგრძნობდი, როგორ ეცვლებოდა სახე და მის თვალებზე კმაყოფილება და ინტერესი იკვეთებოდა. მახსოვს მისი სიტყვებიც, დიდწილად რომ განსაზღვრა ჩემი მომავალი.

სულ მაღე მან თავის შეგირდად მიმიღო ...

ბაბუაჩემის გარდაცვალება და ჩემ ცხოვრებაში ბატონი გოჩას გამოჩენა ერთმანეთს დაემთხვა. ალბათ ამიტომ, მე ის ლექტორზე უფრო მნიშვნელოვან ადამიანად მივიღე. მისი გაცნობის შემდეგ, თითქოს, უფრო თამამად ვგრძნობდი თავს, მე – რეგიონიდან გუშინ გადმოზარგებული პირველკურსელი, რომელსაც ბევრი რამის დაძლევა ელოდა წინ.

მას უკავშირდება ჩემი პირველი სტატია, სამეცნიერო კონფერენციაზე წარდგენილი პირველი მოხსენება, საბაკალავრო ნაშრომი ... და სამომავლო გეგმები ...

სტუდენტებს ნებისმიერ დროს შეეძლოთ მისთვის მიწერა, დარეკვა, რადგან არასდროს, არავის ტოვებდა უყურადღებოდ.

გოჩა ჯაფარიძის სამეცნიერო ღვაწლზე ბევრი დაიწერა და მომავალში უფრო მეტი დაიწერება. მხოლოდ იმას ვიტყვი, რომ დღეს საქართველომ დიდი ისტორიკოსი დაკარგა. მე კი – დიდი მასწავლებელი და საიმედო მეგობარი. მადლობა ყველაფრისთვის, მუდამ მემახსოვრებით და მეყვარებით, და მიცემულ სიტყვას აუცილებლად შევასრულებ. მშვიდობით, ბატონო გოჩა ...

გურამ ლეგაშვილი:

ბატონი გოჩა უცნაურად გავიცანი და გახდა ჩემი პროფესორი, რადგან მოულოდნელად დაბრუნდა ქვეყანაში დიპლომატიური მისიიდან და საერთოდ არ ველოდი, რომ ის ჩემი ლექტორი უნდა ყოფილიყო, მაგრამ სულ მადლობელი ვარ ამ შემთხვევითობის, იმიტომ რომ ჩემი პროფესიული ზრდის უზარმაზარი წილი, სწორედ ამ დიდი ისტორიკოსისა და წყაროთმცოდნის სახელს უკავშირდება! ჩემი ბაკალავრიატის დროს ნაცოდვილარი პირველი სამეცნიერო სტატია, ხომ დიდი გულისყურით

განიხილა და აი, სულ რომ ვერასდროს წარმოვიდგენდი, მალევე თავის ნაშრომში, დიდი არაბისტი ისტორიკოსების გვერდით, ჩემი მოსაზრებაც დაიმონმა თბილისის საამიროსთან დაკავშირებით.

სულ მჯეროდა და ახლაც ასე მჯერა, რომ ბატონ გოჩას არაფერი რჩებოდა წაუკითხავი: მონოგრაფია, სტატია, ფეისბუქ პოსტი, სამეცნიერო იყო ეს თუ არასამეცნიერო, ყველაფერი აინტერესებდა და, ვგონებ, ამ პოსტსაც წაიკითხავს, ამაღამ დამესიზმრება და ჩვეული ხმით მეტყვის: „გვარამ“!

დეკანოზი ილია ჭილაძე:

ღმერთო, გული და გონება დარდით და მწუხარებით ამევსო, უდიდესი ინტელექტი და ტიტანი მეცნიერი დაკარგა საქართველომ, პროფ. გოჩა ჯაფარიძე 78 წლის ასაკში. კიდევ ბევრის გაკეთება შეეძლო, მაგრამ რა ნაშრომებიც დატოვა, ფუნდამენტური და სამაგიდო საქართველოს და ახლო აღმოსავლეთის ისტორიისთვის. ღმერთმა სასუფეველში დაამკვიდროს!

გიორგი ახალკაციშვილი:

უბოძოდ, სასწაულად მიძიმს ამ სიტყვების დაწერა. ვერასდროს წარმოვიდგენდი, რომ ასეთი ტიტანი მეცნიერი, პატრიოტი, სასწაული ისტორიკოსი და აღმოსავლეთმცოდნე, როგორიც ბატონი გოჩა ჯაფარიძე იყო, ასე სწრაფად დაგვტოვებდა ...

ბატონი გოჩა ოთხი წლის წინ გავიცანი და მაშინვე დავმეგობრდით. პირველი ლექცია მქონდა ახლო აღმოსავლეთის შუა საუკუნეების ისტორიაში და ბატონი გოჩაც შემოვიდა აუდიტორიაში. მანამდეც ვიცნობდი, მაგრამ როგორც ლექტორს - არა. დაიწყო ლექცია და ბევრ საინტერესო საკითხს შევეხეთ. ზუსტად მის წინ ვიჯექი და როდესაც ჩემთვის ერთ-ერთ ნაცნობ თემას შეეხო, მე მისი სტატიიდან და წიგნიდან დავიწყე საუბარი. ერთი წუთი გაჩერდა, შემომხედა და სახელი, გვარი, კურსი და ფაკულტეტი მკითხა. მოუწოდა აუდიტორიას, რომ მე დიდი ნიჭი მაქვს მშრომელი და ნიჭიერი ახალგაზრდების შემჩნევისო და მე მომმართა, შენ უკვე შეგამჩნიე, რომ გაინტერესებს, ნაკითხი ხარ და აბა შენ იცი, მომავალში უნდა იყოჩაღოვო. უბოძოდ გამიხარდა. იმ დღიდან სულმოუთქმელად ველოდებოდი ოთხშაბათ დღეს, რომ ისევ მის ლექციაზე მივსულიყავი. დამარიგებდა, აირჩიე თემა და იმის შესახებ დაწვრილებით იმუშავო. დავწერდი სტატიას, მივუტანდი დაიწყებოდა საინტერესო რჩევა-დარიგებების მოსმენა. ნებისმიერ დროს შემეძლო მისთვის დამერეკა და ისიც ყოველთვის ხალისით მპასუხოდა „გისმენ ახალკაც“. თუ რაიმე საინტერესო სტატიას ნახავდა, რომელიც ჩემს სამეცნიერო ინტერესებს შეეხებოდა, გამომიგზავნიდა და თან დამირეკავდა - „ახალკაც, აბა მესენჯერი ნახე, სტატია (ხან წიგნი და პოსტი) გამოგიგზავნეო“. მეც ვნახავდი და მერე ამის შესახებ ბევრს ვსაუბრობდით. ლექციაზე ხომ საერთოდ, გაუთავებლად ვსაუბრობდით და ვსაუბრობდით ... არც ერთი ლექცია არ გამიცდენია არასდროს, რადგან არ მინდოდა, რომ მისი რომელიმე სიტყვა გამომრჩენოდა ... დამრჩა პასუხგაუცემელი კითხვები, რჩევისთვის მიმართვები და მისგან მოსასმენი დარიგებები ... ვერც წარმოვიდგენთ, რამხელა ლიტერატურა მომცა, რამდენ რამეში გამიმართა ხელი და მხოლოდ ერთხელ, ამ სამწუხარო ამბით დამწყვია გული ... ისღა დამრჩენია, რომ მისი დარიგებები გავამართლო ... ის, ჩემი ლექტორობის გარდა, უფროსი კოლეგა და საუკეთესო მეგობარიც იყო და ბევრ საკითხში დამრიგებელი ... ვისაც მასთან უმუშავია, ვისთვისაც ის ასეთი ახლო მეგობარი გახდა, უდიდეს დანაკლისს იგრძნობს ... ძალიან მძიმეა ჩემთვის, მისი კოლეგებისთვის და ყველა სტუდენტისთვის, ყველასთვის, ვინც მას იცნობდა. ... ამ ადამიანმა მთელი თავისი შეგნებული ცხოვრება სამეცნიერო კვლევა-ძიებებს მიუძღვნა და ქართულ ისტორიოგრაფიას მრავალი საჭირო ნაშრომი აჩუქა ...

ბატონმა გოჩამ აღზარდა მრავალი წარმატებული სტუდენტი და ძალიან დიდი დანაკლისია მომავალი თაობებისთვის ... ვემშვიდობებით ბატონ გოჩას, უკეთილშობილეს ადამიანს, უზარმაზარ

მეცნიერს, ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორს, სრულ პროფესორს, აღმოსავლეთმცოდნეობის ერთ-ერთ „უკანასკნელ მოპიკანს“ და „ქართველ მამულეს“, დიპლომატს, რომელმაც წარმატებით შეასრულა ცხოვრებაში ყველა დაკისრებული მოვალეობა ... უღრმესი მადლობა ბატონო გოჩა ყველაფრისათვის ... დიდი მწუხარებით და გულისტკივილით გემშვიდობებით ... თქვენ ყოველთვის იქნებით ჩემ მახსოვრობაში, როგორც სასწაული ადამიანი, მეცნიერი და უდიდესი პიროვნება.

პირობაე მაედა:

ბატონო გოჩა ... თქვენი სახით გავიცანი საქართველო და ის იყო დიდი ბედნიერება ჩემთვის, როგორც დიდი აღმოსავლეთმცოდნე და ადამიანი. ძალიან დიდი მადლობა ყველაფრისათვის. ღმერთმა ნათელში ამყოფოს მისი სული. ძვირფასო მეგობრებო და კოლეგებო, ვიზიარებ ამ დიდ მწუხარებას ...

გურამ ჩიქოვანი:

გოჩა ჯაფარიძის გარდაცვალება მოულოდნელი და დიდი დანაკლისია ყველასათვის. მეგობრები, კოლეგები, სტუდენტები გამოვხატავთ დღეს ჩვენს ღრმა მწუხარებას, ვიხსენებთ მას და გვაგონდება მასთან გატარებული წლები. აღმოსავლეთმცოდნეობის ინსტიტუტი, აზიისა და აფრიკის ინსტიტუტი, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, საქართველოს არაბულ ქვეყნებთან ურთიერთობის ასოციაცია, დიპლომატიური სამსახური – ყველგან, სადაც არ უნდა ემუშავა გოჩა ჯაფარიძეს, ღრმა კვალს ტოვებდა თავისი პროფესიონალიზმით, მომთხოვნელობით, საქმის ერთგულებით და პატიოსნებით. პირველ რიგში ის იყო მეცნიერი, რომელიც წარმატებით იკვლევდა საქართველოს ახლო აღმოსავლეთის ქვეყნებთან ურთიერთობის საკითხებს და არაერთი ნაშრომი შექმნა ამ თემაზე. გოჩა ჯაფარიძემ არაერთ ნიჭიერ ახალგაზრდას გაუკვალა გზა მეცნიერებაში. ის იყო არაჩვეულებრივი სამეცნიერო ხელმძღვანელი და დიდ ენერგიას ახმარდა ახალგაზრდა მკვლევარების მომზადებას. თბილისის აზიისა და აფრიკის ინსტიტუტში ჩვენ ერთად ვიმუშავებთ წლების განმავლობაში. იგი ინსტიტუტის პრორექტორი იყო და სტუდენტების, პროფესორ-მასწავლებლების დიდი სიყვარულითა და პატივისცემით გამოირჩეოდა.

ჯაბა სამუშია:

დიდი ისტორიკოსი, მაგარი ადამიანი, ძვირფასი უფროსი მეგობარი წავიდა ჩვენგან. უფალმა სასუფეველი დაუმკვიდროს გოჩა ჯაფარიძეს. რამდენიმე დღის წინ ვისაუბრეთ რუსთაველის ფონდის საგამომცემლო გრანტის შესახებ. მომავალი წლის გეგმებზე მომიყვა.

ბატონო გოჩა, თქვენი სული ზეციურ საქართველოს შეუერთდა, თქვენი შრომები კი ქართული ისტორიოგრაფიის საგანძურში დაიმკვიდრებს ღირსეულ ადგილს.

ნოდარ ჩხაიძე:

უკვდავებაში გადააბიჯა პროფესორმა გოჩა ჯაფარიძემ.

უდიდესი დანაკლისია. ბრწყინვალე არაბისტი, ბრწყინვალე ისტორიკოსი და ძალიან კარგი პიროვნება იყო. მისი ნაშრომები კლასიკად დარჩება და მრავალი ათეული წლის შემდეგაც მათ გვერდს ვერ აუვლის საქართველოს შუა საუკუნეების ისტორიით დაინტერესებული ვერცერთი ადამიანი. არაჩვეულებრივი იუმორის მქონე და უაღრესად ყურადღებიანი კაცი იყო. ასობით სტუდენტი ჰყავდა, აბა, როგორ დავამახსოვრდებოდით ერთ-ერთი მათგანი. მაგრამ, მეც კი რამდენჯერ მიმიწერია, ან წყარო მიკითხავს ან დაზუსტება მდომებია რამის. ყოველთვის შეწუხებული და დამხმარებია. არასოდეს ტოვებდა მონდომებულ ადამიანს უყურადღებოდ.

ნიკოლოზ სარაჯიშვილი:

ვინღა მკითხავს ახლა ყოველ ნახვამე „სარაჯიშვილი რომ ხარ, მღერიო?“

წინა წელს ლექციის მერე იუმორნარევი ტონით, მე და ჩემს რამდენიმე მეგობარს გვითხრა: პანაშვიდზე მოდით იცოდეთ, თორე მეწყინება და იქიდან მესიჯს მოგწერო. დღეს ჩემმა კურსმა პირველად გაიგო, თუ რას ნიშნავს ერთ-ერთი საყვარელი და პატივსაცემი ლექტორის დაკარგვა.

ირაკლი ფალავა:

გარდაიცვალა პროფესორი გოჩა ჯაფარიძე (კოვიდ-19-ის კიდევ ერთი მსხვერპლი). დიდი მეცნიერი, აღმოსავლეთმცოდნე, არაბისტი, ნუმისმატი.

სამწუხაროდ, არ მქონდა საშუალება მისი ლექციებისთვის მომესმინა, მაგრამ, მისი წიგნებითა და სტატიებით ვსწავლობდი, პირადად ურთიერთობის პატივსა და ბედნიერებაზე რომ აღარაფერი ვთქვათ. მგონი, მაინც მაქვს უფლება, ვიფიქრო – ჩემი მასწავლებელი იყო ... დიდი დარტყმაა ეს ჩემთვის პირადად. და არამართო ჩემთვის, ცხადია.

მარი ქარდავა:

2011 წლის ოქტომბერში გაგიცანით, ბატონო გოჩა! ... ბედნიერება იყო თქვენი გაცნობა, თქვენ ლექციებზე დასწრება, სმენა, საუბარი, თქვენი რჩევების მოსმენა. მიყვარხართ, ბატონო გოჩა, და ზუსტად ვიცი ამ განსაკუთრებულ სიყვარულს სულ გრძნობდით ჩემ ყოველ სიტყვაში და გამოხედვაში ... თქვენი ღვაწლი და დამსახურება საქართველოს და უნივერსიტეტის წინაშე კიდევ სხვა საკითხია, მაგრამ რაც ყველაზე მთავარია, ის გულწრფელი სიყვარული, პატივისცემა და ცრემლები, რაც დაგვიტოვებთ, მხოლოდ რჩეულთა ხვედრია!

როზმეტა გუჯეჯიანი:

ბატონი გოჩა – დიდი მეცნიერი, დიპლომატი, საზოგადო მოღვაწე ... ბოლოჯერ შევხვდით თურმე უნივერსიტეტის ღია კაფეში ... ისე მიყვარდა, ყველგან სურათებს ვუღებდი. მთელი ალბომი მაქვს მისი. მხოლოდ მე არა, ყველას ასე უყვარდა. მიჭირს ბატონ გოჩაზე წარსულ დროში საუბარი. წავიდა ჩვენი საამაყო უნივერსიტეტის გამორჩეული პლედის საუკეთესო წარმომადგენელი. თანაგიგრძნობთ ყველას. ვემშვიდობებით მუდამ თბილსა და ყურადღებიან დიდ ადამიანს.

დავით ცხადაძე:

ბატონი გოჩა ჯაფარიძის კვლევებს, როგორც მნიშვნელოვანი ისტორიკოსისას, სპეციალისტები უჩემოდაც შეძლებენ შეაფასონ. ერთი კი ვიცი, რომ გარდაიცვალა ძალზე თბილი, გულისხმიერი და ნიჭიერი ადამიანი, არაჩვეულებრივი მთხრობელი და ასეთივე მსმენელი. დაწმუნებული ვარ, რომ ძალზე ბევრს დაწყვეტდა გულს ეს ამბავი.

კოკი ფერაძე:

ძალიან დიდი მეცნიერი, ჩემი დიდი მეგობარი, წავიდა და დაგვიტოვა უამრავი ნაშრომი და მოგონება რომელიც ცხოვრების ბოლომდე გაგვყვება.

ზურაბ პაპასჭირი:

ქართული საისტორიო მეცნიერების დიდი დანაკარგი.

გარდაიცვალა გოჩა ჯაფარიძე – ქართული ორიენტალისტიკის ბრწყინვალე წარმომადგენელი, შუა საუკუნეების ხანის საქართველოსა და აღმოსავლური სამყაროს აღიარებული მკვლევარი, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორი, პროფესიონალი დიპლომატი, სანიმუშო მოქალაქე, მართალი კაცი, ღირსეული მამულიშვილი ...

ცოური ასპანიძე-მესხიშვილი:

არ შემოძლია, ეს ამბავი რომ არ გიამბოთ. ცხარე ცრემლით ვტირი.

ბატონი გოჩა ჯაფარიძე, ერთ დროს თსუ-ში აღმოსავლეთმცოდნეობის ფაკულტეტის დეკანი გახლდათ. ... ჩემი ვაჟი ჯაბა მესხიშვილი კი – სტუდენტი. ჯაბას ოცნება იყო უმაღლეს დონეზე შეესწავლა იაპონური ენა ... იმ დროისათვის გრანტები და სტიპენდიები არ არსებობდა. არც უფასო სწავლება იყო იაპონური ენის ასათვისებლად ... გაჭირვებით ვიხდიდი სწავლის საფასურს. გადაუხდელობის გამო აკადემიურიც კი აიღო და თავისუფალ მსმენელად დადიოდა ერთი წელი ... ბოლო კურსზე იყო ჯაბა. კვლავ ფინანსური პრობლემები ... დეკანი, ბატონი გოჩა უზომოდ კეთილშობილი ადამიანი აღმოჩნდა, როცა გაიგო, რის გამო უნდა გარიცხულიყო ისევ ჩემი ჯაბა თსუ-დან ... გამომიძახა როგორც დედა და მეუბნება: „მიდექ-მოდექ, ნათესავები შეაწუხეთ! ასეთი სანიმუშო და კარგი სტუდენტი იაპონისტებს არ ჰყავთ და როგორ შეიძლება ამისთვის სტუდენტი გავრიცხოთ?“ ტირილი დავიწყე ... თავს ზემოთ ძალა აღარ მაქვს-თქო. ჩემი ასისტენტ-პროფესორის ხელფასი 300 ლარი, ვერ წყვეტდა ყველაფერს. გადაურეკა ბუღალტერიას ... და გამოსთხოვა ფაკულტეტზე გამოყოფილი სტუდენტთა დახმარების ფონდიდან – სრულიად ჯაბასთვის! გვაკლდება 50 ლარი. მეუბნება: „ახლა 50 ლარს კი იშოვითო“. მე ისევ ავტირდი. პურის ფულიც კი აღარ მქონდა და რომელ 50 ლარზე იყო ლაპარაკი?! ... ამ დროს შემობრძანდა ქალბატონი ელიდა კვანტალიანი და გაცემული კითხულობს: „რა ხდებაო?“ რომ გაიგო საქმის ვითარება, ამოიღო 50 ლარი და მაგიდაზე დადო, თან დასძინა: „ჯაბა იმსახურებს ამასო!“ ჩვენ ყველანი ავტირდით. ქალბატონი ქეთევან ლორთქიფანიძეც! გვიყურებს ბატონი გოჩა და უცებ ფართოდ გაშალა მკლავები: „კარგით, რა კაცო, კარგით! მეც ადამიანი ვარ და ნუ ამატირეთო!“ თან ღვარ-ღვარად ჩამოსდიოდა ცრემლები. ახლა, ვალი დაგიბრუნეთ ბატონო გოჩა და ცხარე ცრემლით ვტირი თქვენს გარდაცვალებას ...

მაია პატარიძე:

ბოლოს „სამშვილდის განძის“ პრეზენტაციამე იყო ჩემ გვერდით. მითხრა ეს წიგნი დროს გაუძლებსო. დიდი გულშემატკივარი და იმედი იყო ჩემი. მიდის ის თაობა, ვისგანაც ერთი სატელეფონო ზარიტაც კი ამომწურავ და სანდო კონსულტაციას რომ მიიღებდი ... ძალიან განვიცდი და დამწუხრებული ვარ ... არადა, ბარათაუვის წიგნის რედაქტორობაზე დავითანხმე ... ვერც ონის მუზეუმს მოესწრო ... ძალიან მიყვარხართ ბატონო გოჩა ...

OBITUARY OF PROFESSOR GOCHA JAPARIDZE

Mariam Chkhartishvili

Distinguished Professor of Tbilisi State University Gocha Japaridze passed away. He was a groundbreaking scholar in field of oriental studies, history of Georgia and source-study. He will be remembered for his intelligence, sense of humor, integrity, humble good nature, and tenacity. His colleague Professor Mariam Chkhartishvili shares with the readers her feelings because of this great loss. There are published the excerpts from the posts by the friends, colleagues and students being placed on the FB wall of the late Professor. This material shows that Gocha Japaridze was respected in the academic circles for his erudition and attractive personal features. He will be greatly missed.